

oKo-OPINIE

Een fatsoenlijk bedrag voor projectsubsidies is nu echt wel vandoen!

8 september 2016

Het belang van projecten

Van een cultuurbeleid mag verwacht worden dat het de juiste, geactualiseerde voorwaarden schept voor een werkzaam kunstenlandschap. Dit kan enkel door een tweesporenbeleid dat zowel de kaart van de structuren als deze van de projecten trekt. Beide mogen en kunnen immers niet los van elkaar worden gezien of tegen elkaar uitgespeeld. De omkadering die structuren aan projecten bieden, is cruciaal. De dynamiserende rol van projecten in het kunstenveld is dat evenzeer. Een performant samenspel tussen beiden is dus essentieel.

De kunstenaars staat centraal

Kunst staat of valt bij de kunstenaar. Een aangepast werkkader en een correcte arbeidspostitie zijn dan ook vanzelfsprekend noodzakelijke voorwaarden voor een bloeiende kunstenpraktijk. De ondersteuning van kunstenaars kan efficiënt gebeuren door rechtstreekse toekenning van financiering via projectmiddelen of beurzen of door hen een centrale plaats te geven in kunstenorganisaties die hiervoor correct gefinancierd worden.

We moeten echter vaststellen dat kunstenaars in Vlaanderen een allesbehalve benijdenswaardige sociale positie innemen. En dat deze steeds meer precair wordt, ondanks het beleidsdiscours dat een rehabilitatie in het vooruitzicht stelde/stelt.

In de artistieke praktijk wordt steeds meer projectmatig gewerkt. Steeds vaker gebeurt dit binnen flexibele inhoudelijke samenwerkingsverbanden maar ook steeds meer met hybride vormen van financiering. Voor een steeds groter aantal artistieke projecten, artistieke (tijdelijke) samenwerkingsverbanden en individueel opererende kunstenaars is het systeem van projectmiddelen en individuele beurzen dan ook niet enkel een onmisbare basis voor hun artistieke praktijk, maar bovendien een bijzonder efficiënte inhoudelijke en financiële hefboom. Maar dit 'marcheert' dus enkel indien hiervoor binnen het kunstenebeleid voldoende middelen worden ingezet en indien met dit systeem ook een lang(er)lopend artistiek verhaal kan worden geschreven.

De dubbele, dringende noodzaak van een correctie

Vandaag nemen de projectmatige ondersteuningsvormen in de cultuurbegroting echter een uiterst bescheiden plaats in. Niet alleen blijken de projectmiddelen bijzonder kwetsbaar bij besparingsrondes; ook los daarvan hebben de projectsubsidiemiddelen vandaag een absoluut dieptepunt bereikt. Dat is in tegenspraak met hun toenemende belang.

Maar er is meer.

Net voor de zomer van 2016 besliste de Vlaamse regering over de structurele werkingsmiddelen voor de komende vijf jaren voor kunstenorganisaties en voor kunstinstellingen. Het resultaat was voor de kunstensector een financieel koude douche: de koopkracht voor de kunsten werd nog maar eens gekatapulteerd naar het begin van dit decennium.

De ondermaatse beslissing i.v.m. de artistieke structuren is niet enkel slecht nieuws voor onze samenleving. Zij is ook nefast voor kunstenaars en organisaties die projectmatig werken en dus via beurzen en projectsubsidies gefinancierd dienen te worden. Voor hen wordt, door het verzwakken of verdwijnen van de kunstorganisaties, de mogelijkheid tot gedegen omkadering op het vlak van onderzoek, productie, spreiding en reflectie nog meer precair.

In klare taal: heel wat kunstenaars kunnen hun job niet langer uitoefenen zoals het zou moeten en verliezen hun inkomen.

Er komt nu een belangrijk moment aan waarop het tij kan keren. En waarop de pijnlijke beslissing rond de structurele kunstsubsidies enigszins kan worden gecorrigeerd: de opmaak van de Vlaamse begroting 2017.

Eindelijk een beleid rond projecten, die naam waardig?

Het begrip 'projectsubsidie' werd redelijk recent, alvast op overheidspapier, inhoudelijk sterk opgewaardeerd. In de beleidsteksten (het nieuwe Kunstendecreet en de verwante, verklarende teksten) werd een project eindelijk beschouwd als een volwaardige artistieke organisatievorm en niet louter als een opstapje naar het echte werk, als een proefperiode of als tweederangs-subsidie. Het kunstendecreet zorgde voor een dubbele vernieuwing:

- Het systeem van meerjarige projectsubsidie werd ingevoerd;
- In 'TITEL V' van het decreet werden vernieuw(en)de instrumenten geïntroduceerd.

Deze systemen zijn een welkome aanvulling op het bestaande systeem van projectmatige ondersteuning van kunstorganisaties en kunstenaars, voor artistieke ontwikkeling, productie, presentatie, participatie en reflectie, zowel in eigen land als in een internationale context.

Maar momenteel zijn deze onderdelen van het Kunstendecreet nog in comateuze toestand. Enkel door het voorzien van voldoende projectmiddelen, krijgt dit alles pas zin.

Een stevige financiële impuls! Nu, maintenant, Heute GVD!

Overleg Kunstenorganisaties (oKo) pleit daarom, voor de kunstendecreetperiode 2017-2021, voor een **projectenpot binnen het Kunstendecreet** van minimaal **€ 16.125.300** per jaar.

Dit bedrag is een optelsom van drie bedragen:

- 1) De 'reguliere' projectsubsidiepot, die onder de aanhoudende onderfinanciering lijdt, moet dringend op het niveau worden gebracht dat de overheid frequent zelf als minimaal omschreef en omschrijft. De opeenvolgende cultuurministers stelden immers dat, als vuistregel, voor elke € 9 die ingezet zou worden voor structurele ondersteuning, er minstens € 1 zou moeten zijn voor projectmatige steun.

Deze "10%-verhouding" dateert uit het oude kunstendecreet, waar organisaties voor vier jaar structureel ondersteund werden, maar waar daarnaast ook om de twee jaar een instroom kwam van (structurele) organisaties. Dit zorgde op een natuurlijke wijze voor dynamiek; veel meer dus dan het huidige systeem momenteel kan bewerkstelligen. Er is nu (enkel) vijfjarige structurele ondersteuning, zonder tussentijdse in- en uitstroom, waarbinnen de organisaties bovendien ondermaats betoelaagd zijn.

In het huidige systeem zit deze 'stromingsopdracht' dus geheel bij de projecten en zou een pleidooi om de verhouding tussen structureel en projectmatig nog méér te egaliseren dan €9/€1 dus zeer gepast en gegrond zijn. Maar de kunstensector is realistisch en wil de Vlaamse overheid enkel herinneren en houden aan de zelf uitgesproken beleidsbelofte.

Als berekeningspunt voor deze verhouding gaan we uit van wat het faire, billijke totaalbedrag van de toegekende structurele werkingsmiddelen eigenlijk had moeten zijn, namelijk € 105.947.900. (*Voor de goede orde: in dit discours werden de middelen voor de Kunstinstellingen eigenlijk nooit meegenomen als referentiepunt door de Vlaamse overheid; de kunstensector doet dat nu dus ook niet*).

De reguliere subsidiepot op het zelf getrokken peil brengen, betekent dus dat de Vlaamse overheid als basis alvast **€ 11.772.000** moet voorzien.

- 2) Dit basisbedrag moet zonder enige discussie aangevuld worden met de (voormalige) provinciale projectmiddelen, die de afgelopen jaren verloren gingen maar in de toekomst onverminderd zouden verderlopen via de Vlaamse overheid. Deze heeft immers steeds *urbi et orbi* duidelijk gesteld dat de interne reorganisatie van het Vlaamse overheidsbestel geen besparing zou zijn maar enkel een verbeterde staatsstructuur.

Een erg voorzichtige, minimale raming geeft aan dat het hier minimaal gaat om **€ 2.250.000**.

Een geherwaardeerd basisbedrag, aangevuld met de provinciale middelen, geeft, voor de projectenpot binnen het Kunstendecreet, een bedrag van € 14 mio.

Ook voldoende geld om de ambities van de Vlaamse overheid waar te maken!

- 3) En dan zijn er dus nog het nieuwe instrumentarium van het Kunstendecreet (Titel V en de meerjarige projectsubsidie) maar ook de ambities van de minister, verwoord in zijn visienota.

Enkele van de tools, vermeld onder deze 'Titel V', worden gefinancierd met middelen uit de bovenvermelde projectenpot. Het gaat dan met name om 'Tussenkomen voor buitenlandse presentatiemomenten' – ook gekend als RVT's (reis-, verblijf- en transportkosten) of als 'punctuele subsidies – en 'ondersteuning van netwerken'. Zij maken voorwerp uit van ons pleidooi voor een correcte, werkbare projectenpot van minimaal € 14 mio.

Andere instrumenten, vermeld in Titel V, bestonden ook reeds vroeger en worden via andere kanalen gefinancierd, zoals 'kunstenaarstoelagen', 'buitenlandse residenties', 'aanwezigheid buitenlandse residentieplekken' en 'spreiding van kunstwerken'. Het is vanzelfsprekend dat de begrotingsposten waaronder ze ressorteren voldoende middelen moeten toegewezen krijgen om een degelijke werking mogelijk te maken.

En dan zijn er ook een aantal nieuwe tools. De kunstensector kijkt vol verwachting en met veel belangstelling uit naar hun operationalisering. Het gaat meer bepaald om 'ondersteuning van partnerprojecten', om 'cofinanciering van internationale kunstprojecten' en om 'ondersteuning van doorbraaktrajecten'. Hiervoor moeten specifieke, bijkomende middelen worden gegenereerd. We gaan ervan uit dat deze zullen worden toegevoegd aan de projectenpot van het Kunstendecreet.

Hiervoor vraagt de kunstensector – heel bescheiden - een verhoging van 15% voor de projectmiddelen, **€ 2.103.300**. Dit is een minimale verhoging in het licht van de opdrachten en mogelijkheden die deze instrumenten herbergen.

Voor het geheel aan projectmiddelen binnen het Kunstendecreet vraagt de sector dus dringend een jaarlijks minimumbedrag van € 16.125.300 voor de duur van de kunstendecreetperiode 2017-2021.

Leen **Laconte**

Leen Laconte is directeur van oKo (Overleg Kunstenorganisaties), sectorfederatie van de professionele kunsten